

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

NEGYEDIK SZEKCIÓ

SOMORJAI kontra Magyarország

(Kérelem száma: 60934/13)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2018. augusztus 28.

VÉGSŐ
2018/11/28

Ez az ítélet az Egyezmény 44.2. cikkében foglalt körülmények bekövetkeztekor válik véglegessé. Szerkesztői változtatások lehetségesek.

A Somorjai kontra Magyarország ügyben,

az Emberi Jogok Európai Bírósága (Negyedik Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Vincent A. De Gaetano, *Elnök,*

Sajó András,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Krzysztof Wojtyczek,

Egidijus Kūris,

Iulia Motoc,

Marko Bošnjak, *bírák,*

és Marialena Tsirli, *Szekció Jegyzőkönyvvezető,*

a 2017. január 5-én és november 21-én és 2018. június 12-én tartott zárt ülésein lefolytatott tanácskozását követően a fenti legutóbbiként említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

ELJÁRÁS

1. Az ügy az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezmény („Egyezmény”) 34. cikke alapján Magyarország ellen (60934/13számon) 2013. szeptember 23-án a magyar állampolgárságú Somorjai Gábor úr által benyújtott kérelem alapján indult.

2. A kérelmezőt Cech A. Budapesten működő ügyvéd képviselte. A magyar Kormányt („a Kormány”) Tallódi Z. úr, az Igazságügyi Minisztérium alkalmazottja képviselte.

3. A kérelmező azt állította, hogy a nyugdíjjogosultságával kapcsolatos eljárás ésszerűtlen elhúzódása során a hazai hatóságok nem vették megfelelően figyelembe az Európai Unió („EU”) jogát.

2. A Kormányt 2013. november 26-án tájékoztatták a kérelemről.

A TÉNYEK

I. AZ ESET KÖRÜLMÉNYEI

3. A kérelmező 1939-ben született és Vácon él.

4. A kérelmező 1995. május 6-án rokkantsági nyugdíjat kapott. Mivel mind Magyarország, mind pedig Ausztria területén volt szolgálati jogviszonya, nyugdíját ennek megfelelően a társadalombiztosítási

jogellátásról szóló 1997. évi LXXXI Törvény („az 1997-es Nyugdíjtörvény”) és a Magyarország és Ausztria között fennálló Társadalombiztosítási szerződés alapján kapta. 2004. január 1-én (ez Magyarország Európai unióhoz való csatlakozásának időpontja). Havi nyugdíja 74,361 Magyar forint volt (ez körülbelül 250 (EUR)).

5. 2006. április 18-án a kérelmező nyugdíjjogosultságának felülvizsgálatát kérte, az Európai Közösségek Tanácsának a szociális biztonsági rendszereknek a közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK rendelete (a továbbiakban „Rendelet”) 94. Cikk (5) bekezdése alapján. A szóban forgó rendelkezés kimondta, hogy az a személy, akinek nyugdíját a rendelet hatálybalépését megelőzően állapították meg, kérheti nyugdíjjogosultsága felülvizsgálatát a rendelet rendelkezései alapján. A kérelmező tekintetében a „hatályba lépés” időpontja Magyarország EU csatlakozásának dátuma volt.

6. 2006. szeptember 1-én a kérelmező havi nyugdíját a (*Fővárosi és Pest Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság*), mint első fokú nyugdíjbiztosítási hatóság, felülvizsgálta. A kérelmező nyugdíját 2004. május 1-i hatállyal havi 134,566 forintra (körülbelül 449 EUR) összegre emelték.

7. 2006. szeptember 7-én a kérelmező fellebbezést nyújtott be a döntés ellen, arra hivatkozva, hogy a közigazgatási hatóság egy átfedéssel érintett időszakot (melyben Ausztriában dolgozott, de Magyarországon is köteles volt társadalombiztosítási járulékot fizetni), pusztán magyarországi szolgálati időként, nagyon alacsony fizetéssel vettek figyelembe.

8. A fellebbezés ellenére, a döntést azonnali hatállyal végrehajtották és a kérelmező utólag fizetett 1,996,104 forint összeget (körülbelül 6,650 EUR) kapott kézhez.

9. 2007. január 16-án a *Közép-Magyarországi Regionális Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság*, mint másodfokú nyugdíjbiztosítási hatóság felemelte a kérelmező havi nyugdíját 135,450 forint összegre (körülbelül 452 EUR) 2004. május 1-i hatállyal. A 2004. május 1. és 2007. február 28. közötti időszakra, a kérelmező összesen 42,065 forintot (körülbelül 140 EUR) összeget és annak kamatát kapta utólag kézhez.

10. A kérelmező a Közigazgatási Határozatot Bíróság előtt támadta meg és azt kérte, hogy a rendelet pontos értelmezése tekintetében az Európai Unió Bíróságához („EUB”) forduljanak előzetes döntéshozatal céljából.

11. 2007. október 12-én a Fővárosi Munkaügyi Bíróság elutasította a kérelmező keresetét és hatályában fenntartotta a nyugdíjbiztosítási hatóság határozatát.

12. A kérelmező a Legfelsőbb Bírósághoz nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítélete ellen. 2009. március 6-án a felülvizsgálati kérelem keretében írásbeli beadvánnyal fordult a Legfelsőbb Bírósághoz. A beadványt a jelen eljárásban nem nyújtották be és a felek előadása eltér a beadvány tartalma tekintetében. A Kormány szerint a kérelmező a beadvány benyújtásának időpontjában visszavonta az előzetes

döntéshozatal iránti kérelmét, míg a kérelmező azt állította, hogy pusztán csak arra utalt, hogy az EUB előzetes döntéshozatala nem feltétlenül szükséges, amennyiben az Európai Unió joggyakorlatát a kérelmező álláspontja szerint értelmezik. Azonban álláspontja szerint ez nem minősült az előzetes döntéshozatal iránti kérelem visszavonásának.

13. 2009. június 3-án a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezte a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítéletét és új eljárást rendelt el utasítva az alsóbb fokú bíróságot arra, hogy az európai uniós jog átfedéssel kapcsolatos alapelveit a jogosultság tekintetében vegyék figyelembe. A kérelmező előzetes döntéshozatal iránti kérelme tekintetében a Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy az eljárás fölöslegesnek tűnik, mivel „ennek előfeltételei nem állnak fenn”.

14. A munkaügyi bíróság a megismételt eljárásban megsemmisítette a közigazgatási hatóság határozatát és utasította a hatóságot, hogy az európai uniós szabályoknak megfelelően számolja újra a kérelmező nyugdíját (anélkül, hogy a nyugdíjjogosultság tekintetében az átfedési időszakot kizárólag magyar szolgálati időnek tekintené.) Az ítélet 2010. március 19-én emelkedett jogerőre.

15. 2010. július 7-én a Közép-Magyarországi Regionális Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság a Fővárosi Munkaügyi Bíróság utasításai szerint eljárva új határozatot hozott és a kérelmező nyugdíját 2004. május 1-i hatállyal 139,545 forint (körülbelül 465 EUR) összegre emelte. A határozat szerint a fizetést utólag kell teljesíteni, oly módon, hogy a már megfizetett és a határozat szerint megállapított összeg közötti különbözet fizetendő.

Az 1997-es Nyugdíjtörvény szerint ha a Nyugdíjbiztosítási Hatóság a kérelmező hátrányára téved, a különbség csak a hiba feltárásától számított 5 évre visszamenőleg jár (ez a törvényes elévülési idő). Ennél fogva, a különbözet megfizetését csak 2005. március 19-től számítva állapították meg (ez pontosan 5 évvel előzi meg azt a napot, melyen a Munkaügyi Bíróság ítélete jogerőssé vált, lásd a fenti 16. pontot). A kérelmezőnek utólag fizetett összeg és annak kamata 581,515 forintot tettek ki (körülbelül 1940 EUR).

16. 2010. július 23-án a kérelmező megfellebbezte a határozatot, követelve a Magyarország EU csatlakozását követő teljes időszakra járó összeget.

17. 2010. november 11-én a *(Nyugdíjbiztosítási Jogorvoslati Igazgatóság)* módosította a 2010. július 7-i határozatot (lásd a fenti 17. pontot) melyben a kérelmező havi nyugdíját 2004. május 1-től számítva havi 138,170 forint összegre (körülbelül 460 EUR) csökkent vele, azzal, hogy a tényleges kifizetés csak a 2005. március 19-ét követő időszakra jár.

18. Az *(Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Jogorvoslati Főosztály)* ismételten lefolytatta a másodfokú eljárást és a 2011. november 5-én kelt határozatában módosította a 2010. november 11-én kelt

határozatot (lásd a fenti 19. pont). A kérelmező havi nyugdíját 139,605 forint összegre (körülbelül 465 EUR) emelte fel 2004. május 1-ei hatállyal megtartva azonban azt a fizetési korlátozást, mely szerint a 2005. március 19-ét megelőző időszakra nem jár nyugdíj.

19. A kérelmező a Nyugdíjbiztosítási Hatóság 2010. július 7-én kelt és a 2010. november 11-én és 2011. november 5-én módosított határozatának felülvizsgálatát kérte. A rendelet 94. Cikk (6) bekezdésre alapozta kérelmét.

20. 2012. február 29-én a Fővárosi Munkaügyi Bíróság hatályában fenntartotta a Nyugdíjbiztosítási Hatóság határozatait (lásd a fenti 17. 19. és 20. pontokat).

21. 2012. március 22-én a kérelmező a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. Azzal érvelt, hogy a hazai jogot az uniós joggal összhangban kell értelmezni és alkalmazni, melynek vonatkozó rendelkezése a rendelet 94. Cikk (6) bekezdése közvetlenül alkalmazandó és az adott esetben közvetlen hatálya van. Lényegében azt adta elő, hogy amint azt a Nyugdíjbiztosítási Hatóság is elismerte a határozataiban, a 2004. május 1-ét követő teljes időszakra jogosult a módosított nyugdíj összegére. A hazai jognak az a szabálya, amely az adott nyugdíj összegének kifizetését csak egy rövidebb időszakra teszi lehetővé, egy olyan „jogkorlátozást” jelent, melyet a rendelet tilt. Álláspontja szerint a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítélete ellentétes az uniós jog elsőbbségének és hatályoszlásának alapelveivel, mivel az a hazai jognak biztosít elsőbbséget a rendeletvonatkozó szabályaival szemben.

A felülvizsgálati kérelmében a kérelmező nem kérte, hogy az ügyben az EUB előzetes döntéshozatalát kérjék; ehelyett a kérelmében a rendelet 94. Cikk (6) bekezdése általa korrektnek tekintett értelmezését kérte. Azzal érvelt, hogy a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítélete megsértette az európai közösségek alapító szerződésének 234. Cikkét („EK szerződés”, jelenleg az Európai Unió működésére vonatkozó szerződés („EUMSZ”) 267. Cikke) anélkül, hogy ebben a kérdésben részletes indoklást fejtett volna ki.

22. 2013. június 26-án a *Kúria* fenntartotta hatályában a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítéletét. Mind a Fővárosi Munkaügyi Bíróság, mind a *Kúria* indoklásában az szerepelt, hogy a rendelet csak a jogok megszerzésére vonatkozik, de nem alkalmazandó a járulékok tényleges megfizetésére. A bíróságok álláspontja szerint a kérelmező valóban jogot szerzett arra, hogy 2004. május 1-től felemeljék a nyugdíját és ebből a szempontból a jogai nem estek semmilyen korlátozás vagy kizárás alá, viszont, a szóban forgó összeg tényleges kifizetése korlátozás alá esett. A bíróságok véleménye szerint, tehát az 1997-es Nyugdíjtörvény és a Rendelet rendelkezései nem állnak ellentétben. Az EK szerződés 234. Cikkének állítólagos megsértésével kapcsolatos kérelmezői érveléssel tekintetben a *Kúria* ítélete semmilyen indoklást nem tartalmaz.

23. A fentiekben ismertetett peres eljárással párhuzamosan 2008. február 2-án a kérelmező kérelmet nyújtott be az Alkotmánybírósághoz is, azzal

érvelve, hogy az 1997-es Nyugdíjtörvény rendelkezései ellentétesek az uniós joggal. 2010. október 4-én a bíróság elutasította a kérelmet, azzal az indoklással, hogy nincs hatásköre a magyar és az uniós jog ellentmondásainak vizsgálatára (lásd az Alkotmánybíróság 126/E/2008-as határozatát).

II. HAZAI ÉS EURÓPAI UNIÓS JOG

A. hazai jog és joggyakorlat

24. Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikkének vonatkozó része a következőképpen rendelkezik:

“(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el...”

25. Az 1997. évi Nyugdíjtörvény 80.§ (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

“ Ha az igény elbírálása után megállapítják, hogy a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az eljárása során jogszabályt sértett, és emiatt ... alacsonyabb összegű nyugellátást állapítottak meg, illetve folyósítottak, akkor a jogszabálysértés megállapításától számított öt éven belül járó összeget, valamint ... késedelmi kamatot ki kell fizetni.”

26. Az adott időszakban hatályos Polgári Perrendtartás (1952. évi III. tv.) vonatkozó rendelkezései:

155/A.§

(1) A bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben foglalt szabályok szerint kezdeményezheti.

(2) Az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz, egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti. A bíróság a végzésben meghatározza azt a kérdést, amely az Európai Bíróság előzetes döntését igényli, valamint - a feltett kérdés megválaszolásához szükséges mértékben - ismerteti a tényállást és az érintett magyar jogszabályokat. A bíróság végzését az Európai Bíróság számára való kézbesítéssel egyidejűleg tájékoztatásul megküldi az igazságügyért felelős miniszter részére is.

(3) Az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező végzés és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem elutasítása ellen nincs helye külön fellebbezésnek.

272. §

“(2) A felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.”

275. §

“(2) A Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, kivéve, ha a pert hivatalból megszünteti, vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok áll fenn.”

27. Egy vezető ügyben (BH 2015.7.203) a Kúria a következőket állapította meg:

“A felülvizsgálati kérelem nem felel meg a törvénynek (Pp.), ha a felülvizsgálati érvelés konkrét jogszabálysértést nem jelöl meg, vagyis az sem, ha kizárólag a Pp. valamely fejezetére történik hivatkozás. (...) A felülvizsgálati kérelem érdemben nem bírálható el, ha csak a jogszabálysértés van megjelölve, indoklás nélkül.”

28. Egy vezető ügyre (BH 2016.12.342) vonatkozó ítéletének vonatkozó részében a Kúria a következőket állapította meg:

“A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szabad szöveges formában meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját.”

29. Egy vezető ügyre (BH 1995.2.99) vonatkozó ítéletének vonatkozó részében a Kúria a következőket állapította meg:

“A felülvizsgálati kérelemben konkrétan meg kell jelölni az állítólagos jogsértést; nem elegendő a korábbi beadványokra hivatkozni.

...

[A kérelmező] nem jelölte meg azokat az okokat, melyre alapzva a jogerős ítélet felülvizsgálatát kérte; mindössze az [elsőfokú ítélet elleni] fellebbezésében előadottakra hivatkozott. Mindenesetre, a felülvizsgálati kérelem önálló, rendkívüli jogorvoslat. [Tekintettel] ennek rendkívüli természetére, a korábbi beadványokra történő hivatkozások nem elfogadhatók.”

30. Az Alkotmánybíróságról szóló (2011. évi CLI. számú) törvény 46. § (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

“Ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja

meg, a mulasztást elkövető szervet - határidő megjelölésével - felhívja feladatának teljesítésére.”

31. Az Alkotmánybíróság 2013. március 1-jén hozott 7/2013. (III. 1.) AB határozatának vonatkozó része a következő:

“[26] A 2012. januárban hatályba lépett Alaptörvény az Alkotmánybíróság új feladataként határozta meg a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjából, valamint az Abtv. 27. §-ából fakadóan a bíróságok döntései és az Alaptörvény rendelkezései közötti összhang biztosítása végső soron az Alkotmánybíróság kötelessége. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések alaptörvény-ellenességének elbírálása során is az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének orvoslása, így az Alaptörvény védelme érdekében lép fel....

...

[30] Az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatában elvi jelentőséggel erősítette meg, hogy “[e]gyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje.” {ABH 2011, 291, 321.; legutóbb megerősítve: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat; Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság ilyen megfontolásból kiindulva áttekintette a Bíróságnak az indokolt bírósági döntéshez fűződő jog tekintetében kialakított gyakorlatát, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jog értelmének meghatározásakor is irányadónak tekint.

...

[33] 3. Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. ... az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e....

[34] ... Az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. ... Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.

...

[40] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot követően arra az álláspontra jutott, hogy a törvényszék ... az ügy lényeges körülményeit érintő kérdéseket megvizsgálta, és vizsgálatának eredményéről számot adott.

[41] Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt ebben a részében elutasította.”

32. Az Alkotmánybíróság által 2014. május 19-én elbírált panasz során (a 3165/2014 (V.23) AB) ügyben a kérelmező azt állította, hogy a *Kúria* az uniós jog értelmezésével kapcsolatosan elmulasztotta az EUB megkeresését előzetes döntéshozatal céljából és elmulasztotta e döntésének megfelelő indoklását (lásd a határozat 5. pontját).

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy abban a kérdésben, hogy szükség van-e az előzetes döntéshozatali eljárásra az adott körülmények között, kizárólag az adott ügyben eljáró bírónak van hatásköre, és az Alkotmánybíróság nem jogosult ezt a döntést megváltoztatni. Elfogadhatóság hiányában utasította el a panaszt és nem foglalkozott az indoklás hiányának elbírálásával.

33. 2015. július 14-én (26/2015 (VII. 21.) AB határozat) az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla jogerős határozata ellen benyújtott panasz elbírálásának során az EUB-hez terjesztendő előzetes döntéshozatal iránti kérelem elmaradását és ennek indoklását vizsgálta. Az EUB vonatkozó esetjogának elemzését követően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szóban forgó esetben a kérelmező által feltenni javasolt kérdés a hazai jog minősítésére és értelmezésére (mely a felperes álláspontja szerint ellentétes az uniós joggal), és nem az alkalmazandó uniós jogi rendelkezésre vonatkozik. Az adott körülmények között az Alkotmánybíróság osztotta a Fővárosi Ítéltábla véleményét abban a tekintetben, hogy nem volt szükség előzetes döntéshozatalra. Megállapította, hogy a Polgári Eljárásjogról szóló törvény akkor hatályos szövege szerint a bíróságok nem voltak kötelesek megindokolni, ha nem fordultak előzetes döntéshozatali kérelemmel az EUB-hez. Megállapította, hogy ilyen helyzet – vagyis azt, amelyben a bíróságok nem hoznak mindenre kiterjedő és indoklással ellátott határozatot az EUB előzetes döntéshozatal iránti megkeresésének elutasításáról -, sértette a felek tisztességes eljáráshoz való jogát. Ennek folytán, megállapította, hogy az Alaptörvény sérelmével járó jogalkotói mulasztás történt (lásd a fenti 32. pontot), és felkérte az országgyűlést, hogy 2015. december 31-ig módosítsa a vonatkozó jogszabályt. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság nem állapított meg a határozatában a Fővárosi Ítéltábla ítéletével kapcsolatos alkotmányellenességet azzal kapcsolatban, hogy a bíróság elmulasztotta az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, sőt, valójában semmilyen érvet nem tartalmazott azzal kapcsolatban, hogy az ítélet nem tartalmaz indoklást ebben a kérdésben.

34. Az Alkotmánybíróság 26/2015-ös határozata szerint a Polgári eljárásjogról szóló törvény 155/A § (2) bekezdése 2015. december 4-i hatállyal a következő szöveggel egészül ki:

“Ha a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja, erről végzéssel határoz. A bíróság az elutasító döntését legkésőbb az eljárást befejező érdemi határozatában megindokolni köteles.”

35. A 3082/2016 (IV. 18) AB számú, 2016. április 12-én elfogadott határozatában az Alkotmánybíróság *obiter dictum* megjegyezte egy konkrét ügygel kapcsolatban, hogy a bíróság az eljárás során megállapította kötelességét a tekintetben, hogy az EUB előzetes döntéshozatalra vonatkozó kérelem elutasítását meg kell indokolni.

B. európai uniós jog és joggyakorlat

36. Az EUMSZ 267. Cikkének¹ vonatkozó része a következőképpen rendelkezik: provides:

“Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni...”

37. Az említett rendelkezés alkalmazása során az EUB megállapította, hogy az olyan bíróságok melyek határozatával szemben nincs a hazai jog alapján jogorvoslati lehetőség, kötelesek az előttük felmerült uniós jogi kérdésben (kivéve valamely közösségi intézkedés érvényességével kapcsolatos jogvitát, lásd *Voedselekwaliteit*, C-461/03, judgment of 6 December 2005, ECR I-10513, § 19) az EUB-hoz fordulni, hacsak nem állapítja meg, hogy a felmerült kérdés irreleváns vagy ha a szóban forgó uniós jogi rendelkezést már értelmezte az EUB (*acte clair*), vagy az uniós jog megfelelő alkalmazása minden ésszerű kétséget kizáróan egyértelmű (*acte clair*). Az EUB azt is megállapította, hogy a fenti lehetőség fennállása az uniós jog különleges jellegéből fakad, az értelmezéssel kapcsolatos speciális problémákhoz kapcsolódik, és ahhoz a kockázathoz fűződik, hogy az Európai Unión belül eltérő bírósági gyakorlat alakulhat ki (lásd *Srl Cilfit and Lanificio di Gavardo SpA v. Ministry of Health*, 283/81, judgment of 6 October 1982, ECR 3415, § 21, and *X v. Inspecteur van Rijksbelastingdienst*

¹ Korábban az Európai Közösségek Alapító Szerződésének (“EK Szerződés”) 177. Cikke, majd az EK Szerződés 234. Cikke.

and T.A. van Dijk v. Staatssecretaris van Financiën, egyesített ügyek C-72/14 és C-197/14, judgment of 9 September 2015, § 55). Ennek a megjegyzésnek a keretében, az EUB azt is megállapította, hogy az *acte clair* (lásd *X and van Dijk*, id. fenn 59. §) kérdésében azon bíróságnak kell döntenie, melynek határozatával szemben a hazai jog alapján nincs jogorvoslat.

38. Az uniós jog speciális vonásai tekintetében az EUB hangsúlyozta, hogy az uniós jog többek között egyedi kifejezéseket alkalmaz, ezért az egyes jogi koncepciók nem feltétlenül jelentik ugyanazt az uniós jogban, mint a különböző tagállami jogokban. Szintén hangsúlyozta, hogy az uniós jog valamennyi rendelkezését kontextusában és az uniós jog mint egységes egész részeként kell értelmezni, figyelembe véve céljait és fejlődésének állapotát a feltett kérdés időpontjában (lásd *Cilfit*, 19. és 20. pontok).

39. Az EUB azt is meghatározta, mit jelent az EUMSZ 267. §-ének 3. bekezdésében található „ha...ilyen kérdés merül fel” kifejezés (lásd *Cilfit*, id. fent 8-9. pontok). A későbbiekben az alábbiak szerint foglalta össze az ebben a kérdésben kialakult joggyakorlatát (lásd *Belgische Petroleum Unie VZW and Others v. Belgische Staat*, C-26/11, judgment of 31 January 2013, §§ 23-24):

“23. ... (E)mlékeztetni kell arra, hogy az a tény, hogy az alapeljárás felei a kérdést előterjesztő bíróság előtt nem vetettek fel közösségi jogi kérdést, még nem zárja ki, hogy ez a bíróság a Bírósághoz forduljon. Az előzetes döntéshozatali kérelem Bírósághoz történő előterjesztésének előírásával, amikor „egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel”, az EUMSZ 267. cikk második és harmadik bekezdése nem szándékozott e kérelem előterjesztését kizárólag azon esetekre korlátozni, amelyekben az alapeljárásban részt vevő egyik vagy másik fél kezdeményezi a közösségi jog értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó kérdés felvetését, hanem kiterjed azon esetekre is, amelyekben maga a nemzeti bíróság vet fel ilyen kérdést, ha úgy ítéli meg, hogy a kérdésre vonatkozóan a Bíróság döntése „szükséges ítélete meghozatalához”...

24. Egyébiránt az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e.”

Az EUB a *Lucio Cesare Aquino v. Belgische Staat* (C-3/16, judgment of 15 March 2017, § 43) ügyben megállapította, hogy:

“(a)z EUMSZ 267. cikk második bekezdése és az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése közötti összefüggésből következően abban a kérdésben, hogy határozata meghozatalának lehetővé tételéhez szükséges-e valamely uniós jogi kérdés eldöntése, az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése szerinti bíróságok ugyanolyan mérlegelési joggal rendelkeznek, mint az összes más nemzeti bíróság.”

40. A Tanácsnak a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról

szóló 1408/71/EGK Rendeletének 94.cikk (6) bekezdése 2010. május 1-ig hatályos szövege a következőképpen rendelkezett:

„Ha a (4) és (5) bekezdésben említett kérelmet [különösen a jelen Rendelet hatálybalépését megelőzően megállapított nyugdíj felülvizsgálatára vonatkozó kérelmet] a rendelet hatálybalépésének napjától számított két éven belül nyújtják be, az e rendelet szerint szerzett jogosultságok ettől az időponttól hatályosak, és más tagállamok jogszabályainak e jogosultság elvesztésére vagy elévülésére vonatkozó rendelkezései az érintett személlyel szemben nem érvényesíthetők.”

Úgy tűnik, hogy a szóbanforgó rendelkezés értelmezése még nem volt tárgya az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának.¹

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKK ELSŐ BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE TISZTESSÉGTELEN ELJÁRÁS MIATT

41. A kérelmező a tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését kifogásolta. Azzal érvelt, hogy a hazai hatóságok és különösen a *Kúria* nem vette figyelembe azt az uniós jogi rendelkezést, mely esetében alkalmazandó lett volna és amely az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztése tekintetében a hazai bíróságokra kötelezettségeket ró, beleértve azt, hogy az utolsó fokon eljáró hazai bíróságok indokolni kötelesek az előzetes döntéshozatal elmaradását.

Az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjára hivatkozott, melynek releváns része a következőképpen rendelkezik:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét ... bíróság tisztességesen ... és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

A. A felek előadásai

1. A Kormány

42. A Kormány mindenekelőtt a hazai jogorvoslati lehetőségek kimerítésének elmulasztására hivatkozott. Azzal érveltek, hogy a kérelmező Magyarország alaptörvényének a tisztességes eljáráshoz való jogot biztosító XXVIII. Cikke alapján Alkotmánybíróság előtt támadhatta volna meg a *Kúria* ítéletét. A 7/2013-as határozatra (lásd a 33. pont fent) hivatkoztak, melyben az Alkotmánybíróság mind az alaptörvény 28. Cikke és az Egyezmény 6. Cikke figyelembevételével vizsgálta egy törvényszék

¹ Ld. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31971R1408>, utolsó látogatás 2018. június 12

jogerős ítéletét különös tekintettel arra a kérdésre, hogy az adott törvényszék betartotta-e a határozat megfelelő indoklásával kapcsolatos kötelezettségét. A Kormány véleménye szerint az Alkotmánybíróság határozata alapján nyilvánvaló, hogy az eljárás tisztességtelenségére hivatkozva és különösen a megfelelő indoklás hiányára hivatkozva Alkotmánybírósági eljárást kezdeményezhetett volna, amely olyan jogorvoslati lehetőség, melyet nem vett igénybe.

43. A kérelem érdeme tekintetében a Kormány azzal érvelt, hogy mind a Fővárosi Munkaügyi Bíróság, mind a *Kúria* vizsgálta azt a kérdést, hogy vajon a vonatkozó magyar szabályok összhangban vannak-e a rendelettel és megindokolta, hogy a kérelmező által hivatkozott uniós jogi rendelkezés az adott ügyben miért nem releváns és miért nem volt ellentét a hazai és az uniós jog között.

44. Előadták továbbá, hogy 2009. március 6-án a kérelmező visszavonta az előzetes döntéshozatal iránti kérelmét (lásd 14. pont fent). Ezért szükségtelen volt a bíróságoknak megindokolni, hogy miért nem született ilyen előzetes döntéshozatal iránti kérelem.

2. A kérelmező

45. A Kormánynak a hazai jogorvoslati lehetőségek elmulasztásával kapcsolatos kifogása tekintetében a kérelmező előadta, hogy az alkotmányjogi panasz a Bíróság esetjoga szerint nem minősül hatékony jogorvoslatnak. Azzal érvelt továbbá, hogy bár az Alkotmánybíróság az érintett által benyújtott alkotmányjogi panaszról tudomást szerez, az eljárás tényleges megindítása tisztán az Alkotmánybíróság mérlegelésétől függ, mely csak abban az esetben fogad be ilyen panaszokat, ha az „alapvető fontosságú vagy jelentős hatása van” a megtámadott bírósági határozatra. A kérelmező számára ezek a bizonytalanságok azt jelentik, hogy egy alkotmányjogi panasz nem ad megfelelő szintű biztonságot. Mi több, kifogásolta, hogy a Kormány elmulasztott olyan esetjogi hivatkozásokat előterjeszteni, ahol az Alkotmánybíróság az EUB előzetes döntéshozatala iránti kérelem elmaradásával foglalkozott.

46. A kérelem érdeme tekintetében a kérelmező előadta, hogy a hazai bírósági szint legfelső fokán mulasztották el az EUB esetjogának figyelembevételét, mely a kérelmező álláspontja szerint a Rendelet megfelelő értelmezése keretében alkalmazandó. Elmulasztották a *Cilfit* követelményeknek megfelelő indoklást is (lásd 39. pont fent) abban a tekintetben, hogy miért volt minden kétséget kizáróan egyértelmű, hogy nyugdíjának egy bizonyos időszakra vonatkozó elmaradása nem minősült a Rendelet által tiltott „jogosultság elvesztésének vagy elévülésnek”. Állítása szerint 2009-ben nem vonta vissza az előzetes döntéshozatal iránti kérelmét; pusztán azzal érvelt a Legfelsőbb Bíróság előtt, hogy amennyiben a Rendelet megfelelő alkalmazása tekintetében osztják a kérelmező véleményét, úgy nincs szükség az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre

(lásd 14. pont fent). Előadta, hogy mindenesetre a hazai bíróság saját jogon is megkeresheti az EUB-t ezért az ilyen eljárásra nem csak egy fél kérelmére kerülhet sor, hanem akkor is, ha az utolsó fokú bíróság számára érdemben szükséges az EUB értelmezése. A kérelmező álláspontja szerint a jelen ügyben szükség volt ilyen értelmezésre; ezért a *Kúriának* kötelessége lett volna az EUB-hoz fordulni, vagy ellenkező esetben a *Cilfit* kritériumok szerint megfelelő indoklást adni, hogy miért nem volt szükség előzetes döntéshozatali eljárásra az adott körülmények között.

B. A Bíróság értékelése

47. A Bíróság álláspontja szerint nem szükséges a Kormánynak a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztásával kapcsolatban előterjesztett kifogását (lásd 44. pont fent) mérlegelni, mivel a kérelemnek erre vonatkozó része az alábbi okokból egyébként sem elfogadható.

48. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező a panaszában a hazai eljárások tisztességes voltát két szempontból vonja kétségbe.

49. Először a hazai hatóságok az adott ügyben az 1997-es Nyugdíjtörvény 80. § bekezdését alkalmazták a kérelmező ügyében, mely a kérelmező állítása szerint ellentmond az uniós jognak, azzal, hogy a Rendelet 94. Cikk (6) bekezdését nyilvánvalóan figyelmen kívül hagyja, amely pedig közvetlenül alkalmazható és az ügyben közvetlen hatálya lett volna.

50. Másodszor, a Legfelsőbb Bíróság, melynek nevét később *Kúria* névre változtatták (lásd az Alkotmánybíróság *Baka v. Hungary* [GC], no. 20261/12, § 55, ECHR 2016 ügyben hivatkozott határozata 36. pontjának első mondatát), mint utolsó fokú bíróság elmulasztotta a *Cilfit* kritériumoknak megfelelően megindokolni azt, hogy miért tekintette szükségtelennek a Rendelet értelmezésével kapcsolatban felmerült kérdésben az EUB megkeresését előzetes döntéshozatal céljából.

51. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az Egyezmény 19. Cikkének megfelelően a Bíróság feladata az Egyezmény szerződő felei által vállalt kötelezettségek betartásának figyelemmel kísérése (lásd *García Ruiz v. Spain* [GC], no. 30544/96, § 28, ECHR 1999-I). A Bíróságnak nincs hatásköre a hazai jog Nemzetközi Egyezmények vagy az uniós Jog betartásával kapcsolatos döntések meghozatalára. Az uniós jog értelmezésére vagy alkalmazására elsősorban az EUB rendelkezik hatáskörrel, melyet az előzetes döntéshozatal kapcsán gyakorol, másodsorban pedig a hazai bíróságok, mind az Unió bíróságai azzal, hogy az EUB által adott értelmezés szerint alkalmazzák az uniós jogot (lásd *Avotiņš v. Latvia* [GC], no. 17502/07, § 100, ECHR 2016). Ezért első sorban a hazai hatóságok, mégpedig a bíróságok feladata a hazai Jog értelmezése és alkalmazása, szükség esetén az uniós Jog figyelembevételével és a Bíróság szerepe csak arra korlátozódik, hogy az

ilyen jogalkalmazás összhangban van-e az Egyezményvel (lásd *Ullens de Schooten and Rezabek v. Belgium*, nos. 3989/07 and 38353/07, § 54, 20 September 2011). Ezen kívül, a Bíróság nem járhat el negyedfokú hatóságként, ezért a 6. Cikk első pontjára hivatkozva csak abban az esetben kérdőjelezheti meg a hazai bíróságok ítéleteit, ha azok önkényes, vagy nyilvánvalóan ésszerűtlen megállapításokat tartalmaznak (lásd *Bochan v. Ukraine* (no. 2) [GC], no. 22251/08, § 61, ECHR 2015).

1. Az uniós jog állítólagos téves értelmezésével kapcsolatos panasz

52. A panasznak azon részére vonatkozóan, mely az uniós jog *Kúria* általi értelmezésével közelebbről a Rendelet 94. Cikk (6) bekezdésének jelentésével és az 1997-es Nyugdíjtörvény 80. §-ának ezzel kapcsolatos alkalmazásával függ össze, a Bíróság megállapítja, hogy ebben a kérdésben a *Kúria* mint az Unió bírósága által megállapított értelmezés felülvizsgálatára a Bíróságnak nincs hatásköre (lásd *Ullens de Schooten and Rezabek*, id. fent 66. pont).

53. Ennek következtében a panasz első része (lásd 51. pont fent) az Egyezmény rendelkezéseivel a 35. Cikk 3. (a) pontja alapján *raione materiae* összeegyeztethetetlen és a 35. Cikk 4. pontja alapján el kell utasítani.

2. Az előzetes döntéshozattal kapcsolatos indoklás elmulasztásával kapcsolatos panasz

54. A panasz második részével kapcsolatosan, mely az Egyezmény 6. Cikk első pontja alapján azt vizsgálja, hogy az előzetes döntéshozatal lehetőségével kapcsolatosan a *Kúria* által adott indoklás megfelelő volt-e (lásd 52. pont fent), a Bíróság emlékeztet arra, hogy az Egyezmény nem garantál olyan jogot, melynek alapján a hazai bíróságnak kötelessége lenne bármely más hazai vagy nemzetközi hatósághoz fordulni előzetes döntéshozatal céljából. Azonban a Bíróság nem zárja ki annak lehetőségét, hogy amennyiben létezik egy előzetes döntéshozatali mechanizmus, úgy az erre vonatkozó kérés hazai bíróság általi elutasítása bizonyos körülmények fennállása esetén megsértheti az eljárás tisztességes voltát, különösen, ha az elutasítás önkényesnek bizonyul, vagyis megtörténik az elutasítás annak ellenére, hogy az alkalmazandó jogszabályok az előzetes döntéshozatal alkalmazása alól nem adnak kivételt, vagy nem biztosítanak alternatívát, illetve, ha az elutasítás a vonatkozó szabályokban nem szereplő más okokból történt és ha az elutasítást a vonatkozó szabályok ellenére nem indokolták megfelelően (lásd *Ullens de Schooten and Rezabek*, id. fent 57-59. pontok).

55. Az *Ullens de Schooten and Rezabek* (id. fent 56-62. pont; lásd még *mutatis mutandis Vergauwen and Others v. Belgium* (dec.), no. 4832/04, §§ 89 and 90, 10 April 2012; *Dhahbi v. Italy*, no. 17120/09, § 31, 8 April 2014;

Wind Telecomunicazioni S.P.A. v. Italy (dec.), no. 5159/14, § 34, 8 September 2015; and *Avotiņš*, cited above, § 110) tartalmazza azokat az általános elveket, melyek abban az esetben alkalmazhatók, ha hazai bíróságoknak indoklási kötelezettségük van olyan döntések esetén, melyekkel szemben a hazai jog alapján nincs jogorvoslati lehetőség és melyek úgy döntenek, hogy az uniós jog értelmezésével kapcsolatban előttük felvetett kérdésben nem fordulnak az EUB-hez előzetes döntéshozatal céljából. Ezen elvek lényege az, hogy a fent említett bíróságok a *Cilfit* esetjog alapján (lásd 39-41. pont fent) kötelesek megindokolni, hogy miért tartották szükségtelennek az előzetes döntéshozatali eljárást; különösen azt, hogy miért állapították meg, hogy az adott kérdés az ügyben nem releváns, vagy az adott uniós jogi rendelkezést korábban az EUB már értelmezte, vagy, hogy az uniós jog korrekt alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az nem hagy semmilyen ésszerű kétséget. Bár nyilvánvaló, hogy a fenti indoklást nagyon alaposan kell elvégezni, mégsem a Bíróság feladata annak vizsgálata, hogy hazai bíróságok az alkalmazandó jog értelmezése vagy alkalmazása során elkövettek-e bármilyen hibát.

56. Ami a jelen eset tényállását illeti, a Bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a kérelmező ügyét a legfelső hazai jogi fórumok kétszer is megvizsgálták; először 2009-ben, majd 2013-ban (lásd a 15. és a 24. pontot fent). 2009-ben az 1997-es Nyugdíjtörvény 80. § (1) bekezdése és a Rendelet 94. Cikk (6) bekezdése közötti ellentmondás mellyel kapcsolatban a kérelmező a Bíróság előtt az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességét hangoztatta, nem volt tárgya a peres eljárásnak. Ezt a kérdést egészen a közép-magyarországi regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóság 2010. július 7-én hozott határozatáig nem vetették fel mely határozat korlátozta a kérelmező nyugdíjának tényleges kifizetését (lásd a 17. pontot fent). A Kormány azzal érvelt, hogy bár a kérelmező eredetileg kérelmezte, hogy előzetes döntéshozatal iránt keressék meg az EUB-t, ekkorra már visszavonta ezt a kérelmet (lásd 46. pont fent). A kérelmező ezt az érvelést vitatta és előadta, hogy mindvégig fenntartotta az előzetes döntéshozatalra vonatkozó kérelmét, arra az esetre, ha a bíróságok nem osztanák a Rendelet megfelelő alkalmazásával kapcsolatos véleményét (lásd 23. és 48. pontok fent).

57. A Bíróság álláspontja szerint nincs szükség a felek álláspontjainak különbségét feloldani, mivel a kérelmező a hazai jog és joggyakorlat alapján (lásd 28-31. pontok fenn) a kérelmét lényegre törően és átfogóan megfogalmazni, ami azt jelenti, hogy konkrétan meg kellett jelölnie az állítólagos jogsértést, meg kellett indokolnia valamennyi kérelmét anélkül, hogy pusztán a korábbi beadványaira szorítkozott volna. A *Kúria* hatásköre a felülvizsgálati kérelemben felvetett kérdésekre korlátozódott.

58. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező felülvizsgálati kérelme nem tartalmazta, hogy az ügyben az EUB-hez forduljanak előzetes

döntéshozatal végett; azt sem tartalmazza, hogy álláspontja szerint miért szegte meg a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítélete az EK szerződés 234. Cikkét (lásd 23. pont fent). Ilyen körülmények között úgy tűnik, hogy az indoklás hiányi nem jelenti a hazai eljárási jog szabályainak sérelmét.

59. Ezen kívül a Bíróság azt is megállapítja, hogy az EUB vonatkozó esetjoga alapján (lásd 41. pont fent) még ha nincs is szükség a fél előzetes döntéshozatalt kezdeményező kérelmére ahhoz, hogy olyan bíróságok, melyek döntése ellen nincs a hazai jogban jogorvoslati lehetőség, kötelesek legyenek az EUB előtt eljárást indítani az uniós jog értelmezése, vagy érvényessége tekintetében, kizárólag az adott Bíróságnak van hatásköre arra, hogy az adott eset összes körülményeit figyelembe véve megállapítsa, hogy szükség van-e az ítélet meghozatalához az előzetes döntéshozatalra. A Bíróság megjegyzi, hogy a jelen esetben a *Kúria* álláspontja szerint az 1997-es Nyugdíjtörvény vonatkozó rendelkezései nem álltak ellentétben a rendelettel; nem tekintette szükségesnek az uniós jog kérdésében az előzetes döntéshozatali eljárást (lásd 24. pont fent).

60. Ilyen körülmények között a Bíróság nem lát önkényességet azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy a *Kúria* nem fordult előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel az EUB-hez, vagy az indoklásban nem részletezte az előzetes döntéshozatali eljárás lehetőségével kapcsolatos kérdéseket (lásd *mutatis mutandis Ryon and Others v. France* (dec.), nos. 33014/08, 36748/08, 5187/09, 11793/09, 43329/10 and 66405/10, § 32, 15 October 2013).

61. Ebből következik, hogy a panasz második része (lásd 52. pont fent) a 35. Cikk 3. (a) pontja alapján nyilvánvalóan alaptalan és az Egyezmény 35. Cikk 4. pontja alapján el kell utasítani.

II. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKK ELSŐ PONTJÁNAK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE AZ ELJÁRÁS ELHÚZÓDÁSÁRA HIVATKOZVA

62. A kérelmező azt kifogásolta, hogy az eljárás hossza ellentétes az Egyezmény 6. Cikk első pontjában megfogalmazott „ésszerű” követelményével.

63. A Kormány ezt vitatta.

64. Az ezzel kapcsolatban figyelembe veendő időtartam 2006. szeptember 7-én kezdődött, amikor a kérelmező az első fokú nyugdíjbiztosítási hatóságnak a nyugdíj felülvizsgálatával kapcsolatban hozott határozatával szemben fellebbezést nyújtott be (lásd 9. pont fent); Ez volt az az időpont, amikor a „vita” a 6. Cikk első pontja alapján keletkezett (lásd *mutatis mutandis König v. Germany*, 28 June 1978, § 98, Series A no. 27; *Tóth, Magyar and Tóthné v. Hungary*, no. 35701/04, § 19, 6 December 2005; *Počuča v. Croatia*, no. 38550/02, § 30, 29 June 2006; and *Kugler v. Austria*, no. 65631/01, § 36, 14 October 2010). A szóban forgó időszak 2013. június 26-án végződött amikor a *Kúria* a Fővárosi Munkaügyi

Bíróság ítéletét hatályában tartotta fent (lásd 24. pont fent). Így tehát az eljárás több mint hat évet és kilenc hónapot vett igénybe két közigazgatási és két Bírósági szinten.

65. Ezen a ponton a Bíróság megjegyzi, hogy nem oszthatja a Kormánynak azt a véleményét, hogy a szóban forgó eljárás két egymástól független részre oszlik, ahol az egyik a kérelmező nyugdíjára vonatkozik (ez a szakasz 2006. és 2012. február 29-i időszak) míg a másik az 1997-es Nyugdíjtörvény 80. § (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozik (mely 2010. november 11-től 2013. június 26-ig tartott). A Bíróság számára a kérelmező módosított nyugdíjának kifizetése alapvetően összekapcsolódik a 2006-ban kezdődött vita lényegével. Ezen kívül megállapítja, hogy az 1997-es Nyugdíjtörvény 80. § (1) bekezdésének alkalmazását a hazai bíróságok egy és ugyanazon eljárásban folytatták le. Ezért erőltetett és alaptalan lenne, ha az Egyezmény 6. Cikk első pontja szempontjából ezeket a kérdéseket külön értékelnék.

66. Ilyen hosszú eljárás esetében a panaszt elfogadhatónak kell nyilvánítani.

67. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az eljárás hosszának észszerűségét az eset összes körülményeinek, valamint a következő kritériumoknak figyelembevételével kell mérlegelni: az ügy összetettsége, a kérelmező és az eljáró hatóságok magatartása, illetve az a kérdés, hogy az adott vitában mi volt a tét a kérelmező számára (lásd, számos egyéb forrás mellett *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

68. A Bíróság megjegyzi, hogy az eset nem volt különösebben összetett és a kérelmező nem okozott semmilyen késedelmet. Ami az eset tétjét illeti, a Kormány azzal érvelt, hogy a vita tárgya 60 forintos (körülbelül 0,20 EUR volt) mely a Nyugdíjbiztosítási hatóságok 2010. július 7-én hozott határozata (lásd 17. pont fent) és 2011. november 5-én hozott határozata (lásd 20. pont fent) között volt. A Bíróság számára a szóban forgó összeg inkább az eredetileg 2006. szeptember 1-én megállapított nyugdíj és a 2011. november 5-én megállapított nyugdíj közötti különbség, amely körülbelül havi 16 EUR. Eltekintve a kérelmezőnek időközben megfizetett összegektől, a különbözetek teljes összege körülbelül 1300 EUR az adott időszak alapulvételével. Ezen kívül az eljárás azt a kérdést is felvetette, hogy a módosított nyugdíj összegét fizetni kell-e 2004. május 1. és 2005. március 19. között. Ebben a tekintetben több mint 2000 EUR (körülbelül 10 és fél szerese a kérelmező eredeti 250 EUR-os nyugdíja és a végső soron megállapított 465 EUR-os havi összeg különbözetének) volt a tét.

69. A Bíróság korábban már megállapította, hogy nyugdíjjal kapcsolatos jogviták tekintetében különös gondossággal kell eljárni (lásd többek között *Pejčić v. Serbia*, no. 34799/07, § 70, 8 October 2013). Ilyen körülmények között megvizsgálva az összes előterjesztett anyagot és figyelembe véve az adott tárgyban kialakult esetjogát, a Bíróság megállapítja, hogy az eljárás hossza túlzott volt és nem felelt meg az „ésszerű idő” követelményének

(lásd *mutatis mutandis* *Gazsó v. Hungary*, no. 48322/12, § 17, 16 July 2015).

Ennél fogva, az eljárás hossza tekintetében megsértették az 1-es Cikk első pontját.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

72. Az Egyezmény 41. pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Kártérítés

70. A kérelmező 15.000 Euró nem-vagyoni kár megtérítését követelte.

71. A Kormány ezt a követelést túlzottnak találta.

72. A Bíróság, figyelemmel az esetjogára, méltányossági alapon eljárva 2.000 Euró nem vagyoni kár kérelmezőnek történő megfizetéséről határoz

B. Költségek és kiadások

73. A kérelmező 200 Euró költség megtérítését követelte a hazai bíróságok előtti eljárás tekintetében, és 8.160 Euró megtérítését követelte a Bíróság előtti eljárás költségeinek megtérítése tekintetében. Ez utóbbi összeg ötvenhárom óra jogi munkaórának felel meg 150 Euró óradíjat alapul véve, plusz tizenkét óra jogi asszisztens munkaidőnek 50 Euró óradíjat alapul véve, mely utóbbi az ügyvéd számláz ki.

74. A Kormány ezen követeléseket túlzottnak találta.

75. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak olyan mértékben jogosult a költségek megtérítésére, amennyiben kimutatja, hogy azok ténylegesen felmerültek, szükségesek voltak, és összegük ésszerű. A jelen ügyben a rendelkezésre álló dokumentáció és a fenti kritériumok figyelembe vételével a Bíróság 500 Euró megtérítését ésszerűnek tartotta a Bíróság előtti eljárással kapcsolatban felmerült költségek tekintetében.

C. Késedelmi kamat

76. A Bíróság megfelelőnek találja, hogy a késedelmi kamat az Európai Központi Bank marginális hitelkamatlábán alapuljon, melyhez három százalékpontot kell hozzáadni.

A FENTIEK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG,

1. Az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjára alapított, az eljárás elhúzódása miatt benyújtott kérelmet elfogadhatónak *nyilvánítja*;
2. Öt szavazattal kettő ellenében *megállapítja*, hogy elfogadhatatlan az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjára alapított azon panasz, mely szerint hiányzott a megfelelő indoklás, mivel nem történt hivatkozás az előzetes döntéshozatalra;
3. Egyhangúan *megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. Cikk 1. pontjára alapított, a tisztességes eljárás követelményével kapcsolatos kérelem elfogadhatatlan;
4. Egyhangúan *megállapítja*, hogy az eljárás elhúzódásával kapcsolatban megsértették az Egyezmény 6. Cikk 1. pontját;
5. Megállapítja, hogy
 - (a) az alperes Állam a jelen ítélet 44. Cikk szerinti jogerőssé válását követően három hónapon belül köteles a következő összegeket megfizetni az alperes Állam valutájába konvertálva, a fizetéskor az alperes Állam területén irányadó árfolyam alapján:
 - (i) 2.000 (kétezer) Euró (hatezer ötszáz Euró) nem vagyoni kár jogcímen, plusz az ezzel kapcsolatos adók;
 - (ii) 500 (ötszáz) Euró költségtérítés jogcímen, plusz az ezzel kapcsolatos adók;
 - (b) a fenti három hónapos határidő lejártát követően kamat fizetendő a fenti összegek alapulvételével, mely az Európai Központi Bank marginális hitelkamatlábán alapul, melyhez három százalékpontot kell hozzáadni;
5. A kérelmezők igazságos elégtétel iránti egyéb kérelmét elutasítja.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2018. augusztus 28-án, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Marialena Tsirli
Jegyzőkönyvvezető

Vincent A. De Gaetano
Elnök

Az Egyezmény 45. 2. §-a és a Bíróság szabályzatának 74. 2. §-a alapján a jelen ítélethez Sajó és Pinto de Albuquerque Bírák különvéleménye van melléletként csatolva.

V.D.G.
M.T.

SAJÓ ÉS PINTO DE ALBUQUERQUE BÍRÁK KÖZÖS KÜLÖNVÉLEMÉNYE

1. A többséggel szavaztunk az Egyezmény 6. cikk 1. pontjának megsértése kapcsán (az eljárás elhúzódása). Ugyancsak egyetértünk a többséggel abban, hogy az EU jog állítólagos téves értelmezésével kapcsolatos panasz *ratione materiae* elfogadhatatlan. A többséggel ellentétben azonban úgy találtuk, hogy az előzetes döntéshozatal szükségességével kapcsolatos indoklás elmaradása miatti panasz elfogadható; mi több, úgy véljük, hogy a 6. cikket megsértették.

2. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy „a kérelmező felülvizsgálati kérelme nem tartalmazta, hogy az ügyben az EUB-hez forduljanak előzetes döntéshozatal végett; azt sem tartalmazta, hogy álláspontja szerint miért szegte meg a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítélete az EK szerződés 234. Cikkét (lásd a jelen ítélet 60. pontját). Ezt tisztelettel vitatjuk.

3. Valóban igaz, hogy a 2012. március 22-i kérelmében a kérelmező nem kérte, hogy az ügyet előzetes döntéshozatal céljából az EUB elé terjesszék. Mindazonáltal, úgy tűnik, hogy az uniós jog egyes rendelkezéseinek értelmezését, különösen a Rendelet 94. cikk (6) bekezdés értelmezését ténylegesen felvetették a *Kúria* előtt az EUB vonatkozó esetjoga tekintetében (lsd. a jelen ítélet 41. pontját). Ezen kívül, az EK Szerződés 234. cikkével kapcsolatban a kérelmező érvelésében szintén felvetődött a *Cilfit* kritériumok alkalmazásának vitatható szükségessége. Ezen tények figyelmen kívül hagyása formalizmus.

4. A Bíróság álláspontja szerint az előzetes döntéshozatali eljárással kapcsolatos uniós jog tekintetében – az ügy egyedi körülményeinek figyelembevételével – kizárólag a hazai bíróság dönt arról, hogy az ítélet meghozatalához szüksége van-e előzetes döntéshozatali eljárásra. Ez nem mentesíti a hazai bíróságokat a megfelelő indoklás kötelezettsége alól. A *Kúria* nem adott semmilyen indoklást az általa alkalmazott értelmezésre. Ezzel összefüggésben megfontolásra érdemes, bár nem döntő jelentőségű körülmény, hogy a *Kúria* nem hivatkozott semmilyen EUB esetjogra (lsd. *mutatis mutandis*, *Dhahbi v. Italy*, no. 17120/09, § 33, 8 April 2014, and, conversely, *Société Divagsa v. Spain*, no. 20631/92, a Bizottság 1993. május 12-i döntése, Decisions and Reports 74, p. 280). Ezenkívül úgy tűnik, hogy az általa alkalmazott értelmezést az uniós jog speciális jellegzetességein keresztül alkalmazta, amint azt a *Cilfit* esetjog is előírja (lsd. a jelen ítélet 39. és 40. pontját). A Bíróság valóban nem talált a *Kúria* ítéletében olyan érvet, amely arra utalt volna, hogy az adott jogértelmezés minden észszerű kétséget kizár, még az uniós jog jellegzetességeire figyelemmel is. (lsd. *Ullens de Schooten and Rezabek v. Belgium*, nos. 3989/07 and 38353/07, § 62 *in fine*, 20 September 2011).

5. Az indoklás ilyen hiánya még jobban szembetűnő, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a *Kúria* teljesen figyelmen kívül hagyta a kérelmezőnek azt az érvelését, hogy megsértették az EK Szerződés 234. Cikkét (lsd a jelen ítélet 23. és 24. pontját). Bár a 6. cikk nem megy el odáig, hogy minden egyes beadványra részletes választ kellene adni, azonban igenis megkívánja, hogy a bíróságok megfelelően indokolják a döntéseiket (lsd. *mutatis mutandis*, *Stichting Mothers of Srebrenica and Others v. the Netherlands* (dec.), no. 65542/12, §§ 173-174, 11 June 2013, ahol a Bíróság az előzetes döntéshozatallal kapcsolatos rövid indoklást is megfelelőnek talált, mivel egyéb megállapításnak fényében fölösleges volt az EUB-hez fordulni). A jelen ügyben, ahol az uniós jog értelmezése nem volt fölösleges, hanem éppen ellenkezőleg, a *Kúria* előtt lefolytatott eljárás kulcskérdését képezte, a kérelmező hivatkozása az EK Szerződés 234. cikkére megalapozott indoklást érdemelt volna abban a tekintetben, hogy miért volt helye az *acte clair* doktrína alkalmazásának. Ezzel kapcsolatban szintén releváns tényező, hogy a Rendelet 94. Cikk (6) bekezdését az EUB sosem tárgyalta még előzetes döntéshozatal keretében. Ezért nincs bevett joggyakorlat e pont korrekt értelmezése tekintetében (lsd. a jelen ítélet 42. pontját *in fine* és v.ö., *Krikorian v. France* (dec.), no. 6459/07, §§ 23-25, 98 and 99, 26 November 2013).

6. Ami a Kormány második kifogását illeti (a hazai jogorvoslati lehetőségek kimerítésének, vagyis az alkotmánybíróági eljárás kezdeményezésének elmulasztása), az Alkotmánybíróóság Kormány által hivatkozott határozata (7/2013. sz. határozat, lsd. a jelen ítélet 33. pontját), a bíróságok hazai jog által előírt indoklási kötelezettségére vonatkozik, és nem a vonatkozó uniós jogi követelményekre. Annak alátámasztására, hogy az Alkotmánybíróóság az adott időszakban és az adott uniós jogi kritériumok figyelembevételével foglalkozott volna a hazai bíróságoknak az EUB megkeresés elmaradása miatti indoklási kötelezettségének megszegésével, Kormány az Alkotmánybíróóság egyetlen határozatát sem hozta fel példának, nemhogy bevett gyakorlatra hivatkozott volna.

7. Az elfogadhatósággal összefüggésben előadott fenti érvek fényében nyilvánvaló, hogy a hazai bíróságok megszegették azt a kötelezettségüket, hogy ítéleteiket megfelelően indokolják. Az eset körülményeinek figyelembevételével ez az Egyezmény 6. cikkének megszegéséhez vezetett.